

Instytut Pamięci Narodowej - Szczecin

<https://szczecin.ipn.gov.pl/pl9/aktualnosci/43130,List-otwarty-do-sygnatariuszy-Stanowiska-w-sprawie-zmian-nazw-ulic-w-Kolobrzegu.html>
24.04.2024, 20:38

List otwarty do sygnatariuszy Stanowiska w sprawie zmian nazw ulic w Kołobrzegu

Szanowni Państwo,

z dużym zaskoczeniem przyjąłem do wiadomości fakt sformułowania w *Stanowisku w sprawie zmian nazw ulic w Kołobrzegu* nieprawdziwych stwierdzeń, jakoby Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Szczecinie oczekiwał od Wojewody Zachodniopomorskiego zmiany nazwy placu i parku 18 Marca w Kołobrzegu. Instytut nigdy nie wskazywał na taką konieczność. Wręcz przeciwnie, w piśmie skierowanym 6 października br. do Oddziału Nadzoru Prawnego ZUW zająłem, jako dyrektor Oddziału IPN w Szczecinie, następujące stanowisko: „Ponieważ w sprawie placu i parku 18 Marca nie zachowały się uzasadnienia dotyczące nazw, proponujemy przegłosowanie przez samorząd nowej uchwały w sprawie nazwy placu i parku 18 Marca, z uzasadnieniem precyzującym intencje wnioskodawców w sposób jasny i niebudzący wątpliwości w kontekście zapisów Ustawy z 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego poprzez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej. Proponujemy przyjęcie następującego uzasadnienia do nowej uchwały: »Nazwy upamiętniają obywateli Rzeczypospolitej Polskiej – żołnierzy, którzy walczyli przeciw Niemcom i polegli podczas walk o Kołobrzeg 18 marca 1945 r. Niezależnie od sposobu wykorzystania ich krwi i żołnierskiego trudu przez czynniki polityczne, którym podporządkowane były ich jednostki, większość z nich – podobnie jak dominująca część polskiego społeczeństwa – zachowywała wówczas nadzieję na odbudowę po wojnie niepodległej Polski«. Jesteśmy przekonani, że takie uzasadnienie tych nazw będzie wprost oddawało intencje władz i mieszkańców Kołobrzegu, doceni przelaną krew żołnierzy-Polaków, a jednocześnie będzie w pełni zgodne z faktami i kontekstem historycznym, w jakim były prowadzone walki w tym rejonie kraju w 1945 r.” (pełna treść oświadczenia w tej sprawie została opublikowana na stronie internetowej Instytutu Pamięci Narodowej 14 listopada br.). Ponadto Prezes Instytutu Pamięci Narodowej, dr Jarosław Szarek, w piśmie skierowanym do Pana Wojewody, a zawierającym spis nazw wymagających zmiany na podstawie wspomnianej Ustawy, także nie wnioskował o zmianę nazwy placu i parku 18 Marca w Kołobrzegu.

W odniesieniu do nazw związków operacyjnych i związków taktycznych, bezprawnie tworzonych przez Związek Sowiecki z obywateli RP i wykorzystywanych także do realizacji celów politycznych, rozbieżnych z polską racją stanu, Instytut konsekwentnie podkreśla konieczność rozróżnienia gloryfikacji takich formacji, ich dowództwa i aparatu polityczno-wychowawczego od upamiętnienia bohaterstwa i przelanej krwi żołnierzy, którzy w różnych okolicznościach znaleźli się w ich szeregach. To dla nas oczywiste, że wielu spośród tych żołnierzy przeszło wcześniej przez łagry i miejsca zesłania w odległych republikach Związku

Sowieckiego. Część pochodziła z przymusowego poboru zorganizowanego już na ziemiach polskich. Udział w działaniach zbrojnych przeciw Niemcom był zgodny z oczekiwaniami zwykłych żołnierzy. Natomiast na oblicze polityczne tych jednostek, na kształt prowadzonej przez aparat polityczno-wychowawczy indoktrynacji, w końcu na sposób wykorzystania ich walki i poświęcenia w bojach z Niemcami w propagandzie komunistów i w polityce międzynarodowej Związku Sowieckiego, jako zwyczajni żołnierze nie mieli wpływu. W związku z powyższym, Instytut w każdym z tego rodzaju wypadków podkreśla możliwość upamiętnienia żołnierzy tych jednostek za pomocą nowej uchwały, wprowadzającej nazwy – trzymając się przykładu Kołobrzegu – al. Żołnierzy 1 Armii Wojska Polskiego (al. Żołnierzy 1 AWP) – i analogicznie: ul. Żołnierzy 6 Dywizji Piechoty, ul. Żołnierzy 4 Dywizji Wojska Polskiego, park im. Żołnierzy 3 Dywizji Piechoty. Tak sformułowane nazwy, kładące nacisk na los żołnierzy, a nie na gloryfikację samych jednostek i ich dowódców wyznaczanych przez Związek Sowiecki, Instytut konsekwentnie uznaje za nazwy niepodlegające zmianie w oparciu o przepisy *Ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej*.

W związku z powyższym należy stwierdzić, że *Stanowisko* skierowane do Pana Wojewody, a zaprezentowane opinii publicznej za pomocą mediów tradycyjnych i społecznościowych, nie odnosi się do stanu faktycznego, a nieprawdziwe informacje tam zawarte mają charakter nieuprawnionych insynuacji. Uderzają tym samym w dobre imię Instytutu Pamięci Narodowej, a szczególnie Oddziału IPN w Szczecinie i jego pracowników.

Szczególny niepokój budzi fakt, że pracownicy naukowcy Uniwersytetu Szczecińskiego – zanim sformułowali i upowszechnili *Stanowisko* – nie podjęli próby weryfikacji w samym IPN medialnych enuncjacji na temat rzekomego braku wrażliwości na skomplikowaną wojenną historię Pomorza w schyłkowym okresie wojny i udział Polaków w zdobyciu Kołobrzegu. Powinno to należeć do standardów metodologicznych i etycznych, przestrzeganych zarówno w pracy naukowej, jak i debacie publicznej. Jest to szczególnie zasmucające w sytuacji, gdy w większości znamy się osobiście i od wielu lat ze sobą współpracujemy. Pracownicy szczecińskiego Oddziału Instytutu to głównie absolwenci Uniwersytetu Szczecińskiego. Tutaj studiowaliśmy i broniliśmy prace magisterskie czy doktorskie. Na Uniwersytecie pracują nasi koledzy, nauczyciele i promotorzy. Od wielu lat współdziałamy w zakresie badań nad historią najnowszą, ze szczególnym uwzględnieniem dziejów Pomorza Zachodniego. Oddział IPN w Szczecinie był współorganizatorem XIX Powszechnego Zjazdu Historyków w Szczecinie. Wspólnie zrealizowaliśmy wiele konferencji i opublikowaliśmy szereg wydawnictw. Często wnioskujemy do Państwa o recenzje przedwydawnicze publikacji, przygotowanych przez pracowników IPN, sięgając do autorytetu badaczy z Uniwersytetu Szczecińskiego. Współpracę tę zawsze cechował duch wzajemnego zrozumienia i szacunku.

List, który do Państwa kieruję, stanowi wyraz mojego osobistego zaniepokojenia próbą spolaryzowania środowisk Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Szczecinie oraz Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Szczecińskiego. Z pewnością nie może ona służyć realizacji ważnego celu, jaki nam przyświeca, związanego

z badaniami i popularyzacją dziejów najnowszych naszego regionu i całej Polski.
Jednocześnie pragnę wyrazić nadzieję, że w przyszłości możliwa będzie dyskusja naukowa
czy debata publiczna oparta o fakty, a nie dziennikarskie kreacje, przy zachowaniu zasad
obowiązujących w świecie nauki.

Z poważaniem,
dr Paweł Skubisz
dyrektor Oddziału IPN w Szczecinie